

Het Zwin

G. BURGGRAEVE
Conservator

1. Inleiding

Het beheer van het Zwin is vooral gericht op de bescherming van een unieke fauna en flora enerzijds en op de natuurbeschermingseducatie anderzijds. Zo hadden we in 1979 359.042 bezoekers. Voor vele mensen betekent een bezoek aan de verzamelingen van het Zwin en een enig mooi zicht op de broedkolonie of pleisterende doortrekkers en wintergasten vanop de Internationale Dijk een spectaculair, nooit vroeger beleefd contact met de natuur. Met de zeer gewaardeerde medewerking van de gediplomeerde natuurgidsen van het Centrum voor Natuur-

Zwitserland : 2 groepen ;
Engeland : 6 groepen ;
Nederland : 40 groepen ;
Duitsland : 7 groepen ;
tweetalige groepen :
Nederlands - Frans : 4 groepen ;
Engels - Duits : 1 groep ;
Frans - Engels : 2 groepen.

Naar jaarlijkse traditie werden ook dit jaar weer speciale vroege morgenwandelingen georganiseerd voor het be-

Water, zilte zeelucht en massa's vogels... een onvergetelijke beleving

Jonge Scholekster

beschermingseducatie bereiken we elk jaar betere resultaten in de mooiste taak die een reservaat te vervullen heeft, namelijk de initiatie tot natuurbeleving. Zo werden dit jaar 1.343 geleide bezoeken georganiseerd. Het internationaal belang van het reservaat komt tot uiting uit volgend overzicht, dat duidelijk aantoonst dat niet enkel Vlaamse scholen en culturele verenigingen een geleid bezoek aanvragen :

Franstalig : 217 groepen, waarbij 22 uit Frankrijk ;

luisteren van zangvogels (o.a. Nachtegalen) in de duinbosjes. Niettegenstaande de eerder geringe publiciteit daarrond boden zich zowel op 1 mei als op Pinkstermaandag meer dan 120 deelnemers aan. Dergelijke bezoeken zijn echte lessen in natuurbehoud. Ze openen voor de deelnemers een nieuwe wereld en brengen hen een massa informatie bij over natuurlijk evenwicht, duinen en duinvorming, strand, slikken en schorren met al wat daarin leeft en groeit.

2. De verzamelingen

Hier was het broedsucces eerder gering. Dit was vooral te wijten aan het koude en vochtige voorjaar. Zeven broedparen Ooievaars (*Ciconia ciconia*) brachten slechts drie jongen groot. In de kooien broedde een paartje Tornvalken (*Falco tinnunculus*) met succes, evenals de Oehoe's (*Bubo bubo*), die drie jongen grootbrachten. Samen met de jonge oehoe's van de vorige jaren werden ze geschonken aan een Duitse wetenschappelijke vereniging die zich bezighoudt met pogingen tot herinplanting van deze soort in het Eifelgebergte.

3. Het reservaat als slaappleaats.

Zowel in de winter als in de periodes van doortrek fungeert het Zwin als slaappleaats voor duizenden vogels. In de loop van januari sliepen geregeld tot 6.000 ganzen in het Zwin. Het hoogste aantal Wulpen (*Numenius arquata*) noteerden we op 11 januari: 870 ex.; het hoogtepunt bij de Regenwulp (*Numenius phaeopus*) viel op 3 mei: 948 ex. Op 30 november waren er 370 Kemphanen (*Philomachus pugnax*). Deze winter noteerden we er heel wat minder dan gewoonlijk. Dit was wellicht toe te schrijven aan het feit dat ze zich ophielden in de vele overstromde weiden, die door het natte weer in het na-

Jonge Visdief

jaar waren ontstaan. Verder kwamen er geregeld tot 25.000 meeuwen (*Larus sp.*) in het Zwin overnachten. In de duinbosjes slapen 's winters enkele duizenden Houtduiven (*Columba palumbus*) en Holenduiven (*Columba oenas*) en ongeveer evenveel kraaiachtigen (*Corvus sp.*).

4. Broedvogels

We noteerden volgende aantallen broedparen in 1979: de Kokmeeuwen (*Larus ridibundus*) blijven toenemen;

nu ongeveer 5.100 paren; er was één paartje Zwartkopmeeuw (*Larus melanocephalus*) en één gemengd paar Kokmeeuw × Zwartkopmeeuw; 2 paar Stormmeeuw (*Larus canus*) en 12 paar Zilvermeeuw (*Larus argentatus*).

Dat de beheerswerken van de laatste jaren bijzonder geslaagd genoemd kunnen worden bewijst het steeds toenemend aantal Visdiefjes (*Sterna hirundo*): nu reeds 262 broedparen; er was andermaal een gemengd broedgeval Visdief × Dougall's stern (*Sterna dougallii*); ongeveer 65 paartjes Bergeend (*Tadorna tadorna*); in de polders broedde een Kuifeend (*Aythya fuligula*); 66 paar Scholekster (*Haematopus ostralegus*); 6 paar Strandplevier (*Charadrius alexandrinus*); 35 paar Tureluur (*Tringa totanus*); 31 paar Kluut (*Recurvirostra avosetta*); 4 paar Blauwe reiger (*Ardea cinerea*); 41 paar Tapuit (*Oenanthe oenanthe*): deze soort is de laatste jaren erg toegenomen in en rond het reservaat; in de duinbosjes tenslotte broedden 7 paartjes Ransuil (*Asio otus*), 16 paar Nachtegaal (*Luscinia megarhynchos*) en 2 paar Kleine barsmsijs (*Carduelis flamma cabaret*).

5. Belangrijke waarnemingen

De vrij harde winter, met West-Vlaanderen net op de sneeuwgrens, zorgde voor waarnemingen van nooit voorheen geziene aantallen ganzen, Smienten en roofvogels. Alle voor ons land mogelijke soorten en ondersoorten van ganzen werden in de Zwinstreek aangetroffen in de loop van de maand januari. Zo zagen we bijvoorbeeld erg veel Taigarietganzen (*Anser fabalis fabalis*), de uiterst zeldzame Johansenirietgans (*Anser fabalis johannseni*), de Roodhalsgans (*Branta ruficollis*); de Sneeuwgans (*Anser caerulescens*); de Witbuikrotgans (*Branta bernicla hrota*) en de Dwerggans (*Anser erythropus*). In diezelfde periode waren er meestal meer dan 3.000 Smienten (*Anas penelope*) in of bij het reservaat te zien. We noteerden onder andere het overwinteren van een juveniele Steenarend (*Aquila chrysaetos*) en van een Ruigpootbuizerd (*Buteo lagopus*).

Andere zeldzame waarnemingen uit dit bijzonder rijke vogeljaar waren die van Grauwe pijlstormvogel (*Puffinus griseus*), Grote burgemeester (*Larus hyperboreus*), Lachstern (*Gelochelidon nilotica*), Witwangstern (*Chlidonias hybrida*), Casarca (*Tadorna ferruginea*), Flamingo (*Phoenicopterus ruber*), Grote zilverreiger (*Egretta alba*), Kleine zilverreiger (*Egretta garzetta*), Rode wouw (*Milvus milvus*), Zwarte wouw (*Milvus migrans*), Visarend (*Pandion haliaetus*), Orfeusspotvogel (*Hipolais polyglotta*) en tenslotte ook de Raaf (*Corvus corax*).

Het was dus wel degelijk een buitengewoon ornithologisch jaar. De beheerswerken gaven, vooral wat de kolonie Visdiefjes betreft, zeer bevredigende resultaten. Met deze gunstige ontwikkeling van de natuurhistorische waarde gaat een toename van activiteiten gepaard die rechtstreeks in verband staan met natuurbeschermingseducatie. En dat is ongetwijfeld onze grootste voldoening.